

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **M. M.**, zastoupeného Mgr. Martinem Vovsíkem, advokátem se sídlem Malá 6, Plzeň, proti žalovanému: **Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor dopravy a silničního hospodářství**, se sídlem Škroupova 18, Plzeň, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 2. 2010, čj. DSH/15562/09, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 18. 7. 2012, čj. 17 A 12/2010 – 34,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 18. 7. 2012, čj. 17 A 12/2010 – 34, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Rozhodnutím ze dne 12. 11. 2009, čj. 6311/2009-ODSH-10, Městský úřad Tachov, odbor dopravy a silničního hospodářství (dále jen „městský úřad“), uznal žalobce vinným z přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu na pozemních komunikacích podle § 22 odst. 1 písm. i) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Žalobce se měl dopustit přestupku tím, že dne 15. 7. 2009 v 8:20 hodin řídil na dálnici D5 v katastru obce Bor, okres Tachov, motorové vozidlo, přičemž se plně nevěnoval řízení, vyjel vlevo mimo vozovku, kde následně strhl řízení vozidla vpravo zpět do levého jízdního pruhu, na mokrém povrchu uvedl vozidlo do smyku a ve smyku vyjel vpravo mimo těleso dálnice. Zde s vozidlem narazil do travnatého náspu pod úroveň dálnice a následně se střetl s drátěným oplocením, které poškodil. Tím způsobil dopravní nehodu se škodou na majetku, zároveň došlo k těžkému zranění řidiče – žalobce. Žalobci byla uložena pokuta ve výši 4 000 Kč a povinnost uhradit náklady řízení ve výši 2 500 Kč.

2. Žalovaný zamítl odvolání žalobce rozhodnutím ze dne 11. 2. 2010, čj. DSH/15562/09.

II.

3. Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Plzni, který rozsudkem ze dne 18. 7. 2012, čj. 17 A 12/2010 - 34, zrušil rozhodnutí žalovaného i městského úřadu a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení.

4. Podle krajského soudu je zjištění příčiny dopravní nehody zásadní, protože je podkladem pro rozhodnutí o zavinění a spáchání přestupku. Pokud je přestupek spáchán v příčinné souvislosti s porušením povinnosti upravené zvláštním právním předpisem, v jehož důsledku dochází ke způsobení dopravní nehody, je nezbytné, aby porušení povinnosti řidiče vycházelo z výsledků dokazování a nebylo zdůvodněno pouze nejvyšší možnou mírou pravděpodobnosti porušení takové povinnosti.

5. V posuzované věci existovala řada příčin, které mohly vyvolat nehodový děj. Městský úřad a žalovaný vymezili možné příčiny dopravní nehody a poté jednotlivé příčiny vyloučili. Dospěli k závěru, že příčinou nehody byl mikrospánek žalobce, ke kterému pravděpodobně došlo v důsledku jeho únavy, a dovodili, že se žalobce nevěnoval řízení vozidla, a dopustil se tak porušení § 18 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu).

6. Tento skutkový závěr a z něho vyvozený právní závěr však nebyly důkazně podloženy. Jako nepřímý důkaz nebylo možné využít zjištění o době a průběhu jízdy před dopravní nehodou, protože podle znaleckého posudku doba řízení před dopravní nehodou trvala 1 hodinu a 40 minut, před jízdou bylo vozidlo 54 minut bez pohybu, přičemž tuto dobu lze podle znalce považovat za odpočinek a vykonanou bezpečnostní přestávku. Závěr o příčině dopravní nehody a o porušení povinnosti zakotvené v § 5 odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu byl tedy podložen pouze nejvyšší možnou mírou pravděpodobnosti, nikoliv výsledkem řádně vedeného dokazování podle § 3 správního řádu. Krajský soud uzavřel, že skutkový stav nebyl zjištěn tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, a nebyl dostatečným podkladem pro rozhodnutí o přestupku podle § 22 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích.

7. Vzhledem k tomu, že stejnou vadou jako rozhodnutí žalovaného trpělo i rozhodnutí městského úřadu, krajský soud zrušil i jeho rozhodnutí podle § 78 odst. 3 s. ř. s.

III.

8. Žalovaný (stěžovatel) brojil proti rozsudku krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

9. Stěžovatel vytkl krajskému soudu, že nesprávně vyložil § 5 odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu, a tím nesprávně aplikoval § 3 správního řádu. Stěžovatel byl přesvědčen, že skutkový stav byl zjištěn dostatečně pro to, aby mohl být učiněn závěr o porušení § 5 odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu. Dokazováním bylo zjištěno, že nehoda nebyla způsobena technickou závadou vozidla ani reakcí na náhlou překážku, protože vozidlo plynule vyjelo vlevo mimo vozovku. Jediným možným vysvětlením proto bylo, že se žalobce plně nevěnoval řízení. Podle stěžovatele nemuselo a nemohlo být zjištěno, jaká konkrétní příčina způsobila, že se žalobce nevěnoval řízení. Ustanovení § 5 odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu je obecnější než například § 7 odst. 1 písm. c) téhož zákona. Skutková podstata přestupku podle § 5 odst. 1 písm. b) tohoto zákona může být naplněna řadou činností, řidič může jíst, pít, kouřit, atp. Skutečnost, že stěžovatel nezjistil konkrétně, o kterou tuto činnost se jednalo, a příkladmo uvedl jednu z mnoha možností, mikrospánek, neměla vliv na porušení předmětného ustanovení ani na zavinění dopravní nehody.

10. Stěžovatel podotkl, že krajský soud nenaznačil, jakým způsobem by správní orgány měly tuto činnost řidiče vozidla zjišťovat a prokazovat. Podle stěžovatele je takové zjištění nemožné. Téměř v žádném vozidle totiž není umístěna kamera, která by řidiče při řízení snímala, rovněž ne vždy je ve vozidle spolujezdec. Zjištění a prokázání činnosti řidiče během řízení by se tedy zpravidla odvíjelo od doznání řidiče, což je však v rozporu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2009, čj. 1 As 96/2008 - 115, č. 1856/2009 Sb. NSS (všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Požadavek krajského soudu proto vytváří nežádoucí precedens, díky němuž by se řidič mohl zbavit odpovědnosti ze spáchání přestupku pouze tvrzením, že si nic nepamatuje. Pokud by například nebylo zjištěno překročení nejvyšší povolené rychlosti, nebylo by možné řidiče sankcionovat.

11. Stěžovatel uzavřel, že byly vyloučeny všechny jiné možné příčiny vzniku dopravní nehody, a proto bylo bez důvodných pochybností zjištěno, že se žalobce plně nevěnoval řízení vozidla. Závěrem stěžovatel podotkl, že mikrospánek, který byl pravděpodobně příčinou toho, že se žalobce nevěnoval řízení vozidla, soudy považují za zaviněné jednání (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2010, sp. zn. 21 Cdo 1513/2009).

IV.

12. Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že krajský soud posoudil právní otázky správně v souladu se soudní judikaturou. Není pravdou, že by jediným možným vysvětlením dopravní nehody mohlo být nevěnování se řízení. Žalobce uvedl jiné možné příčiny dopravní nehody, které důkazní řízení nevyloučilo, např. kýchnutí, které nepředstavuje „nevěnování se řízení“, nýbrž fyziologický jev. Mikrospánek se naopak nejevil jako pravděpodobná příčina dopravní nehody, protože žalobce dodržel všechny přestávky. Nic nenasvědčovalo tomu, že by byl žalobce nevyspalý, ani že jel nepřiměřenou rychlostí. Závěrem žalobce podotkl, že v případě důkazní nouze musí správní orgán postupovat v souladu se zásadou *in dubio pro reo*.

V.

13. Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

14. Kasační stížnost je důvodná.

15. Předně je třeba připomenout, že správní orgán je v přestupkovém řízení povinen postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti (§ 3 správního řádu), a na základě takto zjištěného skutkového stavu dovodit, zda byl spáchán určitý přestupek a kdo je za spáchání tohoto přestupku odpovědný. Uvedené ustanovení vyjadřuje tzv. zásadu materiální pravdy, podle níž (ve spojení s § 50 a § 52 správního řádu) správní orgán stíhá povinnost opatřit potřebné podklady pro vydání rozhodnutí, zjistit i bez návrhu všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i neprospěch toho, komu má být uložena povinnost, jakož i provést důkazy, které jsou potřebné ke zjištění stavu věci. Správní orgán hodnotí důkazy podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny ve vzájemné souvislosti.

16. Správní orgány vycházely v přestupkovém řízení z následujících podkladů: (1) z oznámení přestupku Policie ČR, Krajského ředitelství policie Západočeského kraje ze dne 6. 8. 2009, (2) protokolu o nehodě v silničním provozu ze dne 15. 7. 2009, (3) plánu dopravní nehody, (4) fotodokumentace obsahující 20 snímků místa nehody a poškozeného vozidla, (5) úředního záznamu o podání vysvětlení žalobcem ze dne 28. 7. 2009, ze kterého vyplynulo, že žalobce si na okolnosti dopravní nehody nevzpomíná, (6) protokolu o lékařském vyšetření a lékařské zprávě ze dne 4. 8. 2009, (7) úředního záznamu o podání vysvětlení L. H.,

která byla bezprostředně přítomna u nehodového děje (řídila vozidlo jedoucí za vozidlem žalobce), a (8) znaleckého posudku ze dne 23. 10. 2009, jehož účelem bylo vyhodnocení záznamového kotoučku vozidla žalobce. Městský úřad dále provedl dvě ústní jednání dne 2. 10. 2009 a dne 12. 11. 2009, kterých se zúčastnil zástupce žalobce.

17. Nejvyšší správní soud uzavřel, že správní orgány pomocí těchto důkazů zjistily skutkový stav věci, o němž nebyly důvodné pochybnosti, a prokázaly, že se žalobce dopustil přestupku podle § 22 odst. 1 písm. i) zákona o přestupcích. Stav bez důvodných pochybností lze jinak vyjádřit jako míru pravděpodobnosti, při níž neexistují rozumné pochybnosti o opaku. Hodnotily-li správní orgány popsané důkazy jednotlivě a v jejich vzájemné souvislosti, mohly dospět k jedinému možnému logickému závěru o příčině dopravní nehody, totiž že se žalobce nevěnoval plně řízení vozidla.

18. Zejména z protokolu o nehodě v silničním provozu a z fotodokumentace pořízené na místě nehody nevyplývá, že by nehoda byla způsobena vnějšími okolnostmi, nezaviněnými žalobcem. Byť v době dopravní nehody nebyly zcela příznivé povětrnostní podmínky (z protokolu o nehodě vyplývá, že v době ohledání bylo zataženo, déšť, slabý proměnlivý vítr, nebyla vyloučena možnost tvoření stínů a oslnění řidiče), nebylo prokázáno (a žalobce ostatně ani netvrdil), že by ke vzniku dopravní nehody přispěly právě nepříznivé povětrnostní podmínky. Lze doplnit, že městský úřad původně kvalifikoval posuzované jednání jako porušení § 18 odst. 1 zákona o silničním provozu, podle kterého řidič vozidla musí přizpůsobit rychlost jízdy řadě okolností, mimo jiné právě též povětrnostním podmínkám. Na základě závěrů znaleckého posudku však právní kvalifikaci změnil na porušení povinnosti uvedené v § 5 odst. 1 písm. b) téhož zákona, za které byla nakonec žalobci uložena pokuta. Ani jiné vnější okolnosti, které by mohly způsobit vznik dopravní nehody, např. stav vozovky, chování ostatních řidičů, atp., nebyly zjištěny.

19. Žalobce namítl, že možnou příčinou dopravní nehody mohlo být například vyhýbání se překážce na vozovce. Tuto možnost však provedené dokazování nepotvrdilo. Ze znaleckého posudku vyplývá, že ke zpomalení vozidla došlo až v přímé souvislosti s nehodovým dějem vozidla. Z levého jízdního pruhu žalobce vyjel vlevo mimo vozovku do travnatého středového pásu vozovky plynule. Vedle skutečnosti, že žalobce, který si podle svých slov nic nepamatoval, o této příčině pouze spekoval, je třeba rovněž uvést, že vyhýbání se překážce svými charakteristickými projevy (často spojenými např. s brzděním nebo náhlou změnou směru jízdy) neodpovídá mechanismu nyní posuzované nehody. Dále žalobce tvrdil, že příčinou dopravní nehody mohlo být například jeho kýchnutí, a v řízení před krajským soudem namítl, že se správní orgány měly touto možností důsledněji zabývat. Jen stěží si však lze představit, že by byl správní orgán schopen opatřit důkaz způsobilý prokázat žalobcovo kýchnutí během řízení vozidla. Žalobce byl ve vozidle sám, během jízdy jej nesímalo žádné záznamové zařízení. Pokud žalobce měl takový důkaz k dispozici, mohl jej označit a navrhnout jeho provedení (§ 52 správního řádu). Navíc i zde lze konstatovat, že případná časově zcela minimální ztráta koncentrace způsobená kýchnutím neodpovídá shora popsanému mechanismu vzniku nehody. Konečně žalobce namítl, že příčinou nehody mohlo být poškození pneumatiky. Ani tato možnost však neměla oporu v provedeném dokazování, zejména v protokolu o nehodě a fotodokumentaci poškozeného vozidla. V řízení nebylo prokázáno ani to, že nehoda vznikla v důsledku mikrospánku žalobce. Ze znaleckého posudku sice vyplývá, že žalobce před jízdou nejspíše vykonal bezpečnostní přestávku, jízda ukončená nehodou trvala 1 hodinu a 40 minut a jízda před přestávkou cca 4 hodiny. Z těchto zjištění však nelze dovodit jednoznačný závěr, že žalobce mikrospánku podlehl či nikoliv. Jak ovšem uvedl žalovaný, mikrospánek byl v napadeném rozhodnutí zmíněn jako pravděpodobná příčina, pro níž se stěžovatel plně nevěnoval řízení vozidla. Z hlediska odpovědnosti za přestupek v kontextu bez důvodných pochybností prokázané skutečnosti,

že se žalobce plně nevěnoval řízení vozidla, nebylo nutné prokázat i přesnou příčinu ztráty koncentrace stěžovatele.

20. Pokud dokazováním nebyly zjištěny žádné jiné konkrétní příčiny dopravní nehody a všechny možné příčiny předestřené žalobcem byly vyloučeny, jediným logickým vysvětlením vzniku dopravní nehody bylo, že se žalobce nevěnoval plně řízení vozidla. Nejvyšší správní soud shledal, že provedené důkazy tvořily ucelený, logicky provázaný důkazní řetězec vedoucí k závěru, že žalobce porušil povinnost uvedenou v § 5 odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu. Žádný z důkazů přitom nezpochyboval pravost, věrohodnost či přesvědčivost důkazů ostatních. Důkazy byly ve svém souhrnu dostačující k vytvoření uceleného obrazu o pravděpodobném průběhu a příčině dopravní nehody. Soud souhlasil se stěžovatelem, že porušení povinnosti zakotvené v § 5 odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu může být naplněno celou řadou činností. Je nasnadě, že zjistit přesný důvod, pro který se řidič plně nevěnoval řízení vozidla, zpravidla nebude prakticky možné. Lze pouze předpokládat, že nehodu mohla způsobit například nepozornost žalobce, nedostatečná koncentrace, únava, neukázněnost při řízení, atp. (obdobně srov. rozsudek ze dne 27. 6. 2013, čj. 1 As 40/2013 - 34). K naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku postačuje prokázat, že se řidič nevěnoval plně řízení vozidla, není třeba zjišťovat, kvůli kterému z uvedených důvodů se tak stalo. Skutkový stav byl v tomto ohledu zjištěn bez důvodných pochybností, nebylo proto na místě aplikovat zásadu *in dubio pro reo*.

21. Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, proto rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V něm krajský soud rozhodne vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

22. Krajský soud rozhodne v novém rozhodnutí rovněž o nákladech řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 10. září 2013

JUDr. Jan Passer
předseda senátu